

καὶ Ἀθανάσιος, καὶ Βασίλειος, καὶ Νύσσης Γρηγό-
ριος· καὶ πλῆθος ἄλλων εἰς διαφόρους ἀνηκόντων τάξεις·
καὶ περιηγούμενοι οἱ ἐκ βορρᾶ καὶ νότου καὶ δὴσεως
ἀνατολῆς χριστιανοί, καὶ διαφόρους γλώσσας λα-
λοῦντες ἀπεικονίζουσι τὸ θαῦμα τῆς Πεντηκοστῆς,
καὶ τῶν μαθητῶν ποικίλας ἐκπερόντων φωνὰς συν-
αυτῇ διαφωνίᾳ εἰς μίαν συνέρχεται συμφωνίαν τὴν
ἐκλογίαν τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ὑπάρχει ἡ ἀρχὴ καὶ
τὸ τέλος πάντων. (1) Ἄν τῷ ὄντι κατὰ ξηρὰν καὶ
κατὰ θάλασσαν κινδυνεύοντες καὶ ἀδρὰ δαπανῶντες
ἐκποθόμενοι νὰ θλέπωμεν φυσικὰ καὶ τεχνητὰ ἀντι-
θέμενα μακρυνῶν τόπων, ἐπισκεπτόμεθα δὲ περιέρ-
χοντες ἱερεῖα ἀρχαίων οἰκοδομῶν, ὡς καὶ τὴν εἰρκτὴν
ἐκτὴν τοῦ Σωκράτους, πολλάκις μάλιστα καὶ μέρος
τῆς σημεῖον τῆς ὕλης φροντίζομεν νὰ ἀποφείρωμεν ὡς
ἐκτύπων, οἷον γῆν, ἢ λίθου τεμάχιον, καθὼς τῶν
ἀρχαίων τῆς Αἰγύπτου, τοῦ παρθενῶος τῶν Ἀθην-
αίων, τοῦ ἀμφιθεάτρου τῆς Ῥώμης, πολλῶν δὲ μᾶλλον
καὶ ἐνεργεστέρων καὶ αὐτοπτιᾶν καταλήψιν ὀφείλο-
μεν νὰ ἐπισκεπτόμεθα τὸ ἔδρανον, ὅπου ἐπάτησεν ὁ
ἐκκλησιάρχης τῆς πίστεως καὶ σωτῆρ ἡμῶν, τὸ σπῆ-
μα, ὅπου ἐγεννήθη ὑπὸ τῆς αἰσιπαρθένου Μαρίας,
ἐκτὴν ὑπὸ τοῦ ἀστέρος, εὐρέθη ὑπὸ τῶν ποιμένων,
καὶ προσκυνηθῆ ὑπὸ τῶν μάγων, τὸν Ἰσραὴλιν, ὅπου
ἐκτὴν τὴν Βιθανίαν, ὅπου εἰσῆλθεν ὑπὸ τοῦ λαοῦ
ἐκτὴν δόρυφορούμενος, τὸ ἐν τῇ Σιών ὑπερῶν
τοῦ Ἰεβιδαίου, ὅπου ἐτέλεσε τὸν δεῖκνον τὸν μουσικόν,
ἐκτὴν καὶ τὸ τυπικὸν πάσχα, τὸ Θαδῶρ, ὅπου
ἐκτὴν ἐκπορώθη, τὴν λίμνην Γενισαρέτ, ὅπου ἤλυσεν
τὸν ἀποστόλους, τὸν κῆπον, ὅπου ἐτάφη, τὸ θρο-
νὸν ἐλαίων, ὅθεν εἰς τοὺς οὐρανούς ἀνελήφθη, τέλος
τῆς Γεθομανῆ, ὅπου ἐφαίνεται τὸ κενότατον τῆς Θεο-
κρατίας, ἀδίδα τῆς εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἀνθρωπίνης
ἐκπορίας τοῦ Θεοῦ ὑπομνήματα;

Τὰ διασημώτατα ἐκ τῶν πανσέπων τούτων προς-
κυμάτων, ἀν καὶ πρὸ αἰώνων ὑπὸ τῶν θεοδόξων
ἐκγονοῦνται, ἀντιποιοῦνται σήμερον καὶ ἀπαιτοῦσι
ἐκτὴν ἀνταλωδῶς διὰ τῶν Γάλλων οἱ Ἀυτικοί· ἐλπίζομεν
ὅτι ἡ σταθερά τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσίας
ἐκτὴν ὡς προστατὸν πάντων ἐν γένει τῶν ὀρθο-
δοξῶν θέλει καθιερώσει διὰ παντός τὰ δικαίωματα τῆς
ἐκκλησίας (2).

(1) Ἰδε περὶ τούτων τὸν Σιωνίτην περιηγητὴν
ἐκτὴν τῶν συγγραμμάτων τοῦ σοφοῦ διδασκάλου
ἐκτὴν βιβλίον χριστιανικοῦ ζήλου καὶ φιλο-
καίας παροδοατῆς, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ, ὅσα μέλλου-
ν ἐξέδωκεν ὁ ἀκάματος καὶ πολυμαθέστατος
ἐκτὴν ἀξιομίμητον παράδειγμα χάριτος καὶ ἀκρι-
βοῦς ἐκκλησιαστικοῦ λόγου.

(2) Ἐκ τῶν κατὰ τὴν Ἱερουσαλὴμ θαυμάτων
ἐκτὴν εὐαγγελίας τῆς ἀναστάσεως τοῦ ἁγίου, (ἐργον
ἐκτὴν μακαρίας Ἑλένης, ὅτε εὗρε τὸν τίμιον σταυρὸν)
ἐκτὴν τῷ 977 ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν ἐπὶ Νικη-
τοῦ τοῦ Φωκᾶ Γραικορωμαίων αὐτοκράτορος, περιηγ.)

Ὡς πόλις ἡ Ἱερουσαλὴμ ἐξέπεισε πολὺ τῆς ἀρχαίας
λαμπρότητος, ὥστε κατέστη σχεδὸν ἀγνώριστος, κα-
θὼς καὶ ἡ λοιπὴ Παλαιστίνη. Διάφοροι περιηγῆται
συμφωνοῦσι περὶ τούτου, ἀλλ' ἡμεῖς ἐρανίζομεθα ὀλίγα
τινα ἐξ ὧν ἐγραψεν ὁ Γάλλος Robinson περὶ τὸ
1840. Αὐτὸς περιεπλανήθη εἰς διαφόρους τῆς Ἀσίας
χώρας, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐπειτα δὲ μεταβάς εἰς
τὴν Αἴγυπτον ἀνέβη εἰς τοὺς καταρράκτας τοῦ Νείλου
καὶ διέδραμεν ἀρόβως τὴν ἔρημον τῆς Λιβύης.

Ἀναγόμενος ἐκ τῆς Ταμιάθως (Δαμιάτ) ἐβασιν
εἰς τὴν Ἰόπην (Γιάφαν) ἐκείθεν δὲ ἀνεχώρησεν εὐθὺς
εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ.

ἀνεκαιρίσθη ἐπειτα διὰ συνδρομῆς τῶν πιστῶν
ἀλλὰ μετὰ τριάκοντα ἔτη ὁ αὐτάρχης τῶν Ἱεροσο-
λύμων καὶ τῆς Αἰγύπτου Καλλίτης Χαχὴμ Βαριλ-
λάχ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων παροξυνόμενος κατέστρεψε
καὶ αὐτὸς τὸν ναὸν ἐκ νέου· παρελθόντων ὅμως
ὀλίγων ἐτῶν ὁ αὐτὸς ἐπέστρεψε τὴν ἀνέγερσιν τοῦ
κυρίου ἐπὶ Ῥωμανοῦ τοῦ Ἀργυροπούλου, ὅστις καὶ
ἐκκλησιαστικὴν βοήθειαν ἐπεμψεν ἐνεκα ταύτης· συν-
ετέλεσε δὲ μάλιστα τὸ ἐπιχείρημα ὁ διάδοχος αὐτοῦ
Μιχαὴλ ὁ Παγλαγὸν τῷ 1040.

Καθὼς δὲ ὁ πρῶτος πορθητής Ὁμάρ εἰς τὸν τότε
πατριάρχην Σωφρόνιον παρέδωκε τὸν ναὸν τούτων
καὶ τὰ λοιπὰ προσκυνήματα διὰ φαρμάκου, καὶ ὁ
τοὺς Φράγγους διώξας Σαλαχαδίνος, μεσιτεύσα-
τος καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου,
τὸν πατριάρχην τῶν ὀρθοδόξων ἀνεγνώρισε νόμι-
μον αὐτῶν πάντων κύριον· διότι οἱ πατριάρχαι
τῆς Ἱερουσαλὴμ, κρατουμένης τῆς χώρας ὑπὸ τῶν
Λατίνων, οὐδέποτε ἐμακρύνθησαν τοῦ ποιμανίου των,
διέτριβον δὲ μόνον πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἐν Πέτρα
τῆς Ἀραβίας καταδοκούντες τὸ ἔλεος τῆς Θείας
προνοίας. Ὅθεν ἔκτοτε αὐτοὶ μόνον εἶχον τὸ δι-
καίωμα τῆς ἐπισκευῆς τῶν ἱερῶν ἀγιδευμάτων.
Ἀλλ' οἱ Φράγγοι ἐχόντες ἀνεκαθεν κυρίως τὴν
ἐπὶ τῆς Σιών ἐκκλησίαν ὡς ἴδιον κτήμα ἐδοκί-
μασαν πολλὰκις, μάλιστα δὲ ἐπ' ἐσχάτων καὶ
τὰ ἄλλα ἱερὰ τὰ σφετερισθῶσι ὡς ὑποράσσαντος
δὴθεν αὐτὰ πάντα κατὰ τὸ 1305 τοῦ βασιλέως
τῆς Σικελίας Ῥοβέρτου παρὰ τοῦ δυναστεύοντος
τότε ἐν Αἰγύπτῳ Μουζαφέρ· Ἄρ ὅμως πραγμα-
τικῶς ἡ ἀγορὰ δὲν περιελάμβανε μόνον τὸ ἀναμ-
φισβήτητον ἀπ' ἀρχῆς αὐτῶν κτήμα, ἀλλὰ καὶ τὰ
ἄλλα καθόλου, ὁ αὐτοκράτωρ Ἰσαὰκ Κατακου-
ζηνὸς δὲν ἐπεμπε τσαῦτα βοηθήματα κατὰ τὸ 1349
εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως· ἐκτὸς τούτου τοὺς ὀρ-
θοδόξους μόνους ἀνεγνώριζε κατέχοντες καὶ φρουροὺς
τῶν προσκυνημάτων καὶ ὁ Σουλτὰν Σουλεϊμὰν κτ.λ.
Τῆς ἐθνικῆς ταύτης καὶ χριστιανικῆς δίκης τὰς ἀπο-
δείξεις καὶ τὴν ἱστορίαν πᾶσαν ἐγραψαν, ὡς γνω-
στὸν, ἄλλοι τε καὶ ὁ παραγιώτατος πρῶτον Οἰκου-
μενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντίας, ὁ ζήλου πλήρης
χριστιανικοῦ ἱατρὸς Κ. Στ. Καρθεωδωρῆς, ἐν μέρει
δὲ καὶ αὐτὸς ὁ σεβασμιώτατος Οἰκονόμος (Σιων,